

Analiza računa dobiti i gubitka poljoprivrednog gospodarstva

Sučija, Irena

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:800022>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Irena Sučija

Preddiplomski stručni studij Agrarno poduzetništvo

Analiza računa dobiti i gubitka poljoprivrednog gospodarstva

Završni rad

Vinkovci , 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Irena Sučija

Preddiplomski stručni studij Agrarno poduzetništvo

Analiza računa dobiti i gubitka poljoprivrednog gospodarstva

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. Prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, mentor
2. Dr.sc. Ana Crnčan, član
3. Dr.sc. Jelena Kristić, član

Vinkovci, 2018.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Preddiplomski stručni studij Agrarno poduzetništvo

Završni rad

Irena Sučija

Analiza računa dobiti i gubitka poljoprivrednog gospodarstva

Sažetak:

Svako poljoprivredno gospodarstvo dužno je sastavljati financijske izvještaje. Mali poduzetnici sastavljaju bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje. Cilj svake proizvodnje je dobit i na kraju sastavljanja računa dobiti i gubitka uvidjeti da se postigla profitabilnost i da su se zadovoljili određeni ciljevi i kriteriji.

Financijski izvještaji su poslovni dokumenti u kojima će poduzeće dati informacije o rezultatima svojih transakcija. Namijenjeni su osobama i organizacijama izvan poduzeća i korisnicima unutar poduzeća..

Cilj ovog rada je opisati ulogu i značaj računa dobiti i gubitka u poljoprivrednom poduzeću te analizom njegovih elemenata izračunati apsolutne i relativne pokazatelje uspješnosti proizvodnje i poslovanja u poduzeću za razdoblje od dvije godine. Primijenjene su metode analize i sinteze, horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka i metode izračuna pokazatelja uspješnosti poslovanja.

Gljučne riječi: poljoprivredno gospodarstvo, financijski izvještaji, račun dobiti i gubitka, horizontalna i vertikalna analiza

21 stranica, 4 tablice, 2 grafikona, 11 slika. 9 literaturnih navoda

Završni rad pohranjen je u knjižni Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Professional study Agricultural entrepreneurship

Final work

Analysis of the profit and loss account of the agricultural enterprise

Summary:

Every agricultural economy is obligated to draw up the financial reports. Small entrepreneurs compile balance sheet, profit and loss account and notes alongside financial reports. The goal of every production is profit as well as realizing that profitability has been gained and certain goals and criteria have been met at the end of preparing profit and loss account.

Financial reports are business documents in which the company provides information on the results of its transactions. It is a rational number obtained when one economic size is put into a relationship with another economic size.

The purpose of this paper is to describe the role and significance of profit and loss account in agricultural company and to calculate absolute and relative indicators of production and business success for a period of two years with the analysis of its elements. Methods of analysis and synthesis, horizontal and vertical analysis of the profit and loss accounts and methods of calculating performance indicators have been applied .

Key words: agricultural economy, financial reports, profit and loss account, horizontal and vertical analysis

21 pages, 4 tables, 2 charts, 11 pictures, 9 references

The final paper is stored in the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek and in the digital repository of the graduate and graduate works of the Agrobiotechnical Sciences Osijek.

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	MATERIJAL I METODE.....	2
3.	REZULTATI I RASPRAVA	3
4.	RAČUN DOBITI I GUBITKA	6
4.1.	Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka	11
4.2.	Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka	12
5.	FINANCIJSKI POKAZATELJI.....	15
5.1.	Likvidnost.....	16
5.2.	Zaduženost.....	17
5.3.	Ekonomičnost	18
5.4.	Rentabilnost.....	19
6.	ZAKLJUČAK.....	20
7.	POPIS LITERATURE	21

1. UVOD

Svaki poduzetnik dužan je sastavljati financijske izvještaje. Jedan od važnih izvještaja je račun dobiti i gubitka. Srest ćemo se s temom analiza računa dobiti i gubitka poljoprivrednog gospodarstva u kojoj su definirani pojmovi financijskog izvještaja na poljoprivrednom gospodarstvu. Poljoprivredno gospodarstvo je gospodarska jedinica na kojem punoljetni članovi istog kućanstva obavljaju poljoprivrednu djelatnost, po potrebi i neke od dopunskih djelatnosti. Svako poljoprivredno gospodarstvo dužno je sastavljati financijske izvještaje. Mali poduzetnici sastavljaju bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje. Cilj svake proizvodnje je dobit i na kraju sastavljanja računa dobiti i gubitka uvidjeti da se postigla profitabilnost i da su se zadovoljili određeni ciljevi i kriteriji.

Financijski izvještaji su poslovni dokumenti u kojima će poduzeće dati informacije o rezultatima svojih transakcija. Namijenjeni su osobama i organizacijama izvan poduzeća i korisnicima unutar poduzeća. Jedno od važnijih procesa u samom poslovanju jest planiranje. Ono je ključno za poslovanje. Kako bi poduzetnik mogao dobro isplanirati treba imati kvalitetne i točne informacije koje mu pružaju financijski izvještaji.

Račun dobiti i gubitka je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje prihode i rashode nekog poduzeća te njihovu razliku (dobit ili gubitak) u određenom vremenskom razdoblju. On je važan računovodstveni iskaz jer se na temelju njega ocjenjuje uspješnost poslovanja. Uspješnost poslovanja predstavlja sposobnost ostvarivanja određenih ciljeva; koji mogu biti različiti. Najčešći cilj koji se ističe jest profitabilnost poslovanja.

Cilj ovog rada je opisati ulogu i značaj računa dobiti i gubitka u poljoprivrednom poduzeću te analizom njegovih elemenata izračunati apsolutne i relativne pokazatelje uspješnosti proizvodnje i poslovanja u poduzeću za razdoblje od dvije godine.

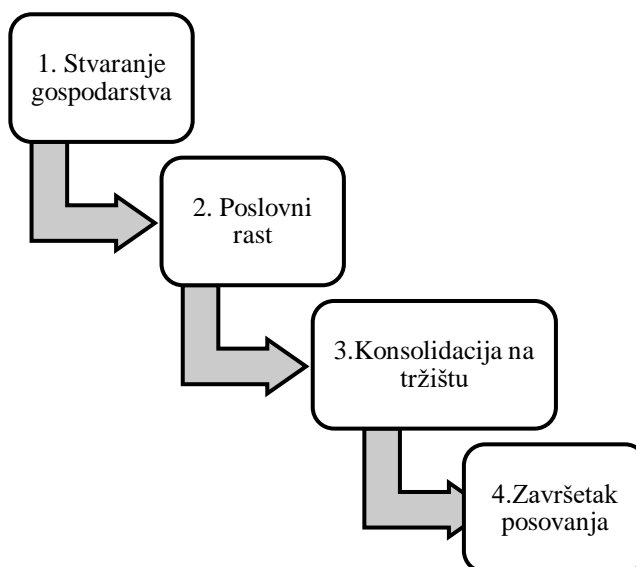
2. MATERIJAL I METODE

Prilikom izrade rada korištena je odgovarajuća literatura iz područja računovodstva i teorije te analize pojedinih podataka i relevantne Internetske stranice. Također, korišteni su dopušteni internetski podatci za analizu računa dobiti i gubitka sa službene stranice Fine.

Pri izradi završnog rada primijenjene su metode analize i sinteze, horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka i metode izračuna pokazatelja uspješnosti poslovanja.

3. REZULTATI I RASPRAVA

Poljoprivredno gospodarstvo je osnovni organizacijski oblik bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom u Republici Hrvatskoj. To je gospodarska jedinica na kojoj punoljetni članovi istog kućanstva obavljaju poljoprivrednu djelatnost, po potrebi i neke od dopunskih djelatnosti. Ono ima 4 razvojne faze:

Slika 1. Prikaz razvojnih faza

Izvor: Autor

Stvaranje gospodarstva uključuje odabir poslovne proizvodnje kao poslovne karijere, osnivanje gospodarstva i organiziranje, osiguranje potrebnih resursa.

Poslovni rast obuhvaća povećavanje gospodarske aktivnosti obzirom na volumen ostvarene proizvodnje. Povećanje osnovnog stada i nabavka potrebne mehanizacije, također uključuje i izvršavanje financijskih obveza.

Konsolidacija na tržištu uključuje racionaliziranje troškova i ostvarivanje visoke produktivnosti.

Završetak poslovanja nastaje kao posljedica umirovljenja vlasnika gospodarstva, a preduvjet nastavka rasta je planiranje i uvođenje novih generacija.

Slika 2. Obilježja i resursi gospodarstva

Izvor: Autor

Poslovno planiranje je jako važan element uspjeha svakog poduzetničkog posla. Poduzeća moraju planirati kratkoročno i dugoročno (Meigs, 1993.). Kratkoročno planiranje nastoji osigurati da tvrtka ima dovoljno gotovine kako bi platila račune i da kratkoročno zaduživanje bude organizirano na najbolji mogući način. Dugoročno planiranje je tipično za planiranje od pet godina, no negdje može biti na deset godina i više. Ovo planiranje usmjereno je na dugoročne ciljeve tvrtke, investiciju potrebnu za postizanje ciljeva i financija.

Razvitkom gospodarskih djelatnosti zahtijevalo se evidentiranje procesa proizvodnje i rezultata poslovanja. Isto tako, razvijalo se i računovodstvo. Prema Američkom institutu ovlaštenih javnih računovođa računovodstvo se definira na slijedeći način: „Računovodstvo je vještina bilježenja, razvrstavanja, skraćenog prikazivanja i interpretiranja u novčanom obliku izraženih poslovnih događaja koji su barem djelomice financijske naravi, te interpretiranje iz toga proizašlih rezultata.“

Osnovni cilj računovodstva je korisnicima računovodstvenih informacija pružiti korisne financijske informacije za poslovno odlučivanje.

Sa stajališta poslovanja razlikuju se:

1. Financijsko računovodstvo
2. Upravljačko računovodstvo
3. Troškovno računovodstvo

Cilj financijskog računovodstva je pružiti podatke u obliku složenih informacija iskazanih u financijskim izvještajima. Prema Zakonu o računovodstvu financijski izvještaji su temeljni dokumenti koji svim zainteresiranim korisnicima daju informacije o uspješnosti poslovanja gospodarskog subjekta. Ima ih pet, a navedeni su u slici 3.

Slika 3. Financijski izvještaji

Izvor: Autor

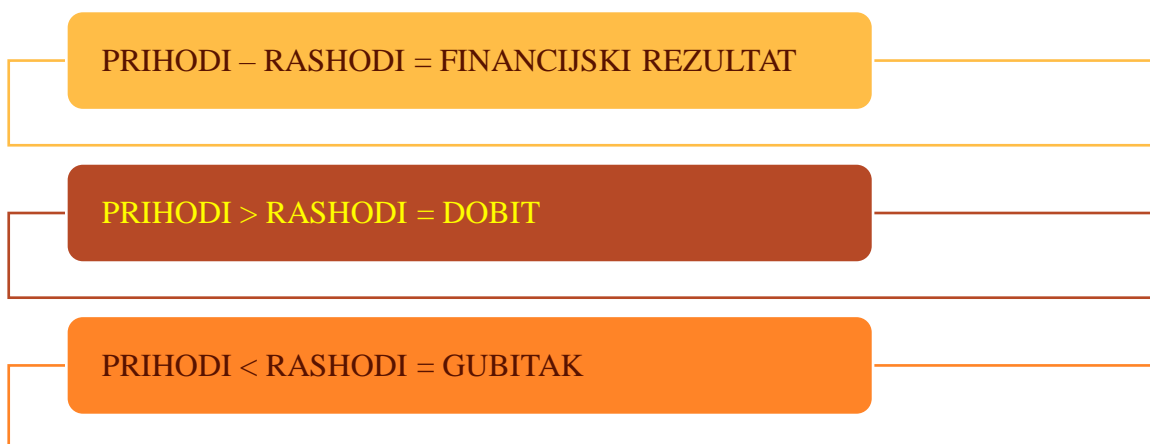
Temeljne financijske izvještaje sastavlja svaki poduzetnik, ali ne svih pet. Mali poduzetnici moraju sastavljati samo prva dva dok veći i ostale. Tako se bilanca i račun dobiti i gubitka smatraju najvažnijim izvještajima.

4. RAČUN DOBITI I GUBITKA

Račun dobiti i gubitka je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje prohode i rashode te njihovu razliku (dobit ili gubitak) u određenom vremenskom razdoblju. Ono korisnicima daje informacije o uspjehu poduzeća. To je izvještaj koji se sastavlja na kraju obračunskog razdoblja (01.01.-31.12.). Sadrži kategorije uspjeha:

- Prihode
- Rashode
- Poslovni rezultat

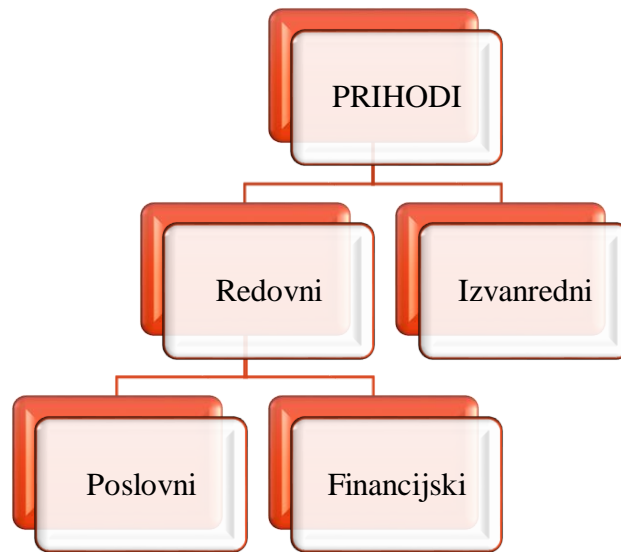
Daje odgovor na pitanje „Je li poduzeće ostvarilo svoj financijski cilj- profitabilnost?“ Prema Tracy (2001.) ako je poduzeće ostvarilo više nego što je uložilo, tada je ostvaren pozitivan rezultat poslovanja ili dobit. Ako poduzeće mora uložiti više od onoga što dobije, onda ono posluje s gubitkom tj. ima negativan rezultat poslovanja.

Slika 4. Osnovni računovodstveni pojmovi

Izvor: Autor

Prihodi su mjera povećanja ekonomske koristi, nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza. Do povećanja imovine ili smanjenja obveza dolazi iz raznih razloga. Najčešće prihodi dolaze zbog realizacije poslovnih učinaka. Krajnji efekt prihoda rezultira povećanjem financijskog rezultata. Ovisno o tome nastaju li redovito u poslovanju ili se javljaju povremeno, prihode možemo podijeliti na redovne i izvanredne.

Slika 5. Struktura prihoda

Izvor: Autor

Redovni prihodi ostvaruju se prodajom proizvoda tj. njihovom realizacijom na tržištu. Oni mogu nastati i prodajom robe ili pružanjem usluga, ovisno o tome koja je priroda samog poslovanja poduzeća, gospodarstva. To su poslovni prihodi koji se najčešće pojavljuju svakodnevno. Redovni prihodi mogu biti poslovni i financijski.

Financijski prihodi predstavljaju višak slobodno raspoloživog novca. Taj višak novca poduzeće može uložiti u razne svrhe. Može uložiti u dionice, obveznice ili ga pak može posuditi onome kome je potrebno. U svakom slučaju stječe pravo na određenu naknadu kao što je npr. kamata koja predstavlja financijski prihod. Iznos je jednak prodajnoj vrijednosti realiziranih proizvoda, roba ili usluga.

Izvanredni prihodi su prihodi koji se ne pojavljuju redovito, oni se ne mogu predvidjeti niti planirati. Najčešće takvi prihodi javljaju se kod inventurnih viškova, prodaje dugotrajne imovine, prodaje sirovina, prihodi od naplaćenih zaostalih potraživanja...

Rashodi predstavljaju smanjenje vrijednosti imovine. Prema Belaku (1995.) oni čine negativnu komponentu financijskog rezultata. Nastaju kao posljedica smanjenja imovine ili povećanja obveza. Vrijednost rashoda čine vrijednosti koje su morale biti utrošene u poslovnom procesu (sirovine, materijali...) Pored tih, najčešćih, rashoda u poslovanju poduzeća pojavljuju se i neki drugi neredoviti rashodi pa se tako rashodi dijele na redovne i izvanredne.

Slika 6. Struktura rashoda

Izvor: Autor

Poslovni rashodi nastaju kao posljedica obavljanja glavne djelatnosti poduzeća. To su troškovi poslovanja u razdoblju, troškovi nabave prodane robe itd... Financijski rashodi nastaju kao posljedica korištenja tuđeg novca. Kamate na kredite, negativne tečajne razlike, gubici od prodaje dionica, poslovnih udjela i financijske imovine. Izvanredni rashodi predstavljaju neredovite rashode u poslovanje. Manjkovi zaliha sirovina, materijala, rezervnih dijelova, vrijednosna usklađenja...

Sastavljanje izvještaja o uspješnosti poslovanja ovisi o odredbi postojeće računovodstvene regulative. Shema računa dobiti i gubitka, isto kao i bilance, može biti propisana zakonom ili predložena od strane strukovne organizacije. U posljednjem slučaju poduzeća potrebnu informativnu snagu izvještaja ostvaruju strukturiranjem prihoda i rashoda, ovisno o svojim potrebama i uvažavajući zahtjeve važećih računovodstvenih standarda. Prilikom sastavljanja računa dobiti i gubitka treba voditi računa o strukturi prihoda i rashoda te o formalnom izgledu.

Baš kao i bilanca, račun dobiti i gubitka može se prikazati u obliku jednostranog ili dvostranog računa. Takav oblik omogućuje iskazivanje rezultata prema vrstama aktivnosti,

tako se obično, dobit tj. gubitak iskazuje kao: dobit ili poslovnih aktivnosti i dobit iz financijskih aktivnosti.

Financijski izvještaji su povijesni dokumenti koji nam govore što se dogodilo. Njihova svrha je pomoći u predviđanju budućnosti. Kako bi poduzetnik uspješno poslovao važno je da dobro upravlja svojim poduzećem. Financijski izvještaji pokazuju dobre, ali i loše strane poslovanja. S druge strane, analiza financijskih izvještaja nije važna samo poslodavcu, važna je i vanjskim korisnicima. Igram slučaja izabrala sam jedno poljoprivredno gospodarstvo čiji ću račun dobiti i gubitka analizirati u svome radu.

To je gospodarstvo Agro Lozančić d.o.o, mikropoduzetnik koji se nalazi u Vukovaru, a obavlja razne djelatnosti kao što su:

- Proizvodnja hrane za životinje
- Poljoprivredna djelatnost
- Uzgoj jednogodišnjih usjeva
- Promet sredstava za zaštitu bilja
- Skladištenje, silosi
- Ekološka biljna proizvodnja...

Slika 7. Naziv poljoprivrednog gospodarstva

Izvor: <https://www.moja-djelatnost.hr/uzgoj-i-prodaja-svinja>

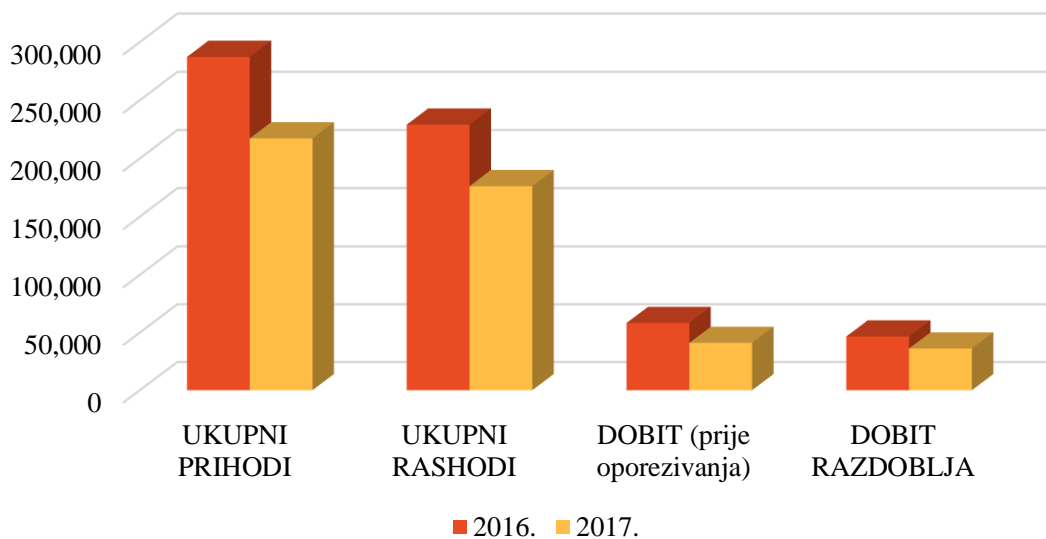
Tablica 1. Račun dobiti i gubitka poljoprivrednog gospodarstva Agro Lozančić d.o.o.

(u tisućama kuna)

ELEMENTI	2016.	2017.
POSLOVNI PRIHODI	287.222	217.200
Prihodi od prodaje	88.554	185.495
Ostali poslovni prihodi	198.734	31.705
POSLOVNI RASHODI	229.042	175.604
Materijalni troškovi	167.252	102.495
Troškovi sirovina i materijala	143.971	93.505
Ostali vanjski troškovi	23.281	8.990
Amortizacija	58.020	61.494
Ostali troškovi	3.403	10.922
Vrijednosno usklađivanje	/	693
Kratkotrajne imovine	/	693
Ostali poslovni rashodi	367	/
FINANCIJSKI PRIHODI	/	/
FINANCIJSKI RASHODI	/	564
Nerealizirani rashodi financijske imovine	/	564
UKUPNI PRIHODI	287.222	217.200
UKUPNI RASHODI	229.042	176.168
DOBIT ILI GUBITAK (prije oporezivanja)	58.246	41.032
Dobit prije oporezivanja	58.246	41.032
POREZ NA DOBIT	11.649	4.924
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	46.597	36.108
UKUPNA SVEOBUHVAATNA DOBIT/GUBITAK TEKUĆE GODINE	46.597	36.108

Izvor: Preuzeto i prilagođeno s Internetske stranice: <https://www.fina.hr/Default.aspx>

Iz tablice 1 vidljivo je kako je 2016. godina bila povoljnija za poljoprivrednika te kako u 2017. godini ostvaruje manju dobit na kraju razdoblja.

Grafikon 1. Odnos prihoda, rashoda i financijskog rezultata

Izvor: Autor

Grafikon 1 prikazuje najvažnije komponente računa dobiti i gubitka: prihode, rashode i financijski rezultat. Kao što je vidljivo i gore iz tablice računa dobiti i gubitka, tako je vidljivo i iz grafikona da su prihodi u 2016. godini bili značajnije veći, za 70 022 kn, nego u 2017. godini. Nadalje, kako je i vrijednost prihoda u 2016. godini bila veća isto tako je i vrijednost rashoda veća u 2016. godini. Na kraju, kako se daje zaključiti 2016. godina svakako je bila povoljnija za gospodarstvenika od 2017. godine sudeći po krajnjem financijskom rezultatu, koji je u 2017. godini manji za 10 489 kn nego u prethodnoj godini.

4.1. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka

Horizontalna analiza predstavlja analizu financijskih izvještaja koji omogućuju uspoređivanje podataka kroz dulje vremensko razdoblje kako bi se otkrile tendencije i problemi te dinamika promjena u apsolutnim i relativnim iznosima osnovnih financijskih izvještaja u tekućem razdoblju u odnosu na prethodnu godinu.

Najčešće se za prikaz dinamike koriste bazni indeksi. Izabere se jedna godina za bazu, a podatci iz ostalih godina se prikazuju u postotku u odnosu na baznu godinu. Najveći problemi horizontalne analize su inflacija te promjene u politici bilanciranja. Kada se dogode ovakvi slučajevi, financijska izvješća se trebaju uskladiti prije početka uspoređivanja. Ako

nije moguće, treba uskladiti samo bitne stavke ili bitne pokazatelje te ih onda usporediti (Belak, 1995.).

Horizontalna analiza dobra je podloga za procjenu budućih očekivanja. Temelji se na dva koraka:

- Izračun razlike između tekuće i prethodne godine
- Izražavanje te razlike u postotcima (%)

Formula za izračun postotka glasi : $\% = \frac{Iznos}{Bazna\ godina} \times 100$

Tablica 2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka (u tisućama kuna)

Opis	Iznos po godinama		Povećanje ili smanjenje	
	2016.	2017.	Iznos (razlika 2017.-2016.g)	Postotak (%)
Ukupno prihodi	287.222	217.200	(70.022)	(24.38)
Ukupno rashodi	229.042	176.168	(52.874)	(23.1)
Dobit prije oporezivanja	58.246	41.032	(17.214)	(29.56)
Dobit razdoblja	46.597	36.108	(10.489)	(22.51)

**Iznosi u zagradama predstavljaju negativnu vrijednost broja*

Izvor: Autor

Tablica 2 predstavlja horizontalnu analizu računa dobiti i gubitka poljoprivrednog gospodarstva Agro Lozančić d.o.o. u 2016. i 2017. godini. Na temelju izračuna i uspoređivanja godina mogu zaključiti kako su se prihodi u 2017. godini smanjili za 24.38 % u odnosu na prethodnu godinu. Isto tako, ukupna dobit tekuće godine se znatno smanjila, čak za 22.51 %.

4.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka prikazuje postotni udjel svake pojedine stavke u ukupnom iznosu kojem pripada. Prikazuje pojedine stavke u novčanom obliku za određeno

vrijeme. Ovaj oblik analize prikazuje i promjene udjela koji ukazuju na promjenu financijske strukture poduzeća. Ukupni prihodi izjednačavaju se sa 100.

Prema Ranogajec (2009.) rezultati analize računa dobiti i gubitka daju odgovore na sljedeća bitna pitanja:

- Kolika je dobit u odnosu na srodna uspješna poduzeća i prosjek grane?
- Jesu li troškovi visoki ili niski u odnosu na srodna uspješna poduzeća i prosjek grane?
- Jesu li zalihe u skladu s ukupnom vrijednošću prodanih proizvoda?
- Je li bilo izgubljene prodaje zbog nedostatnih zaliha ili nepoštivanja rokova?

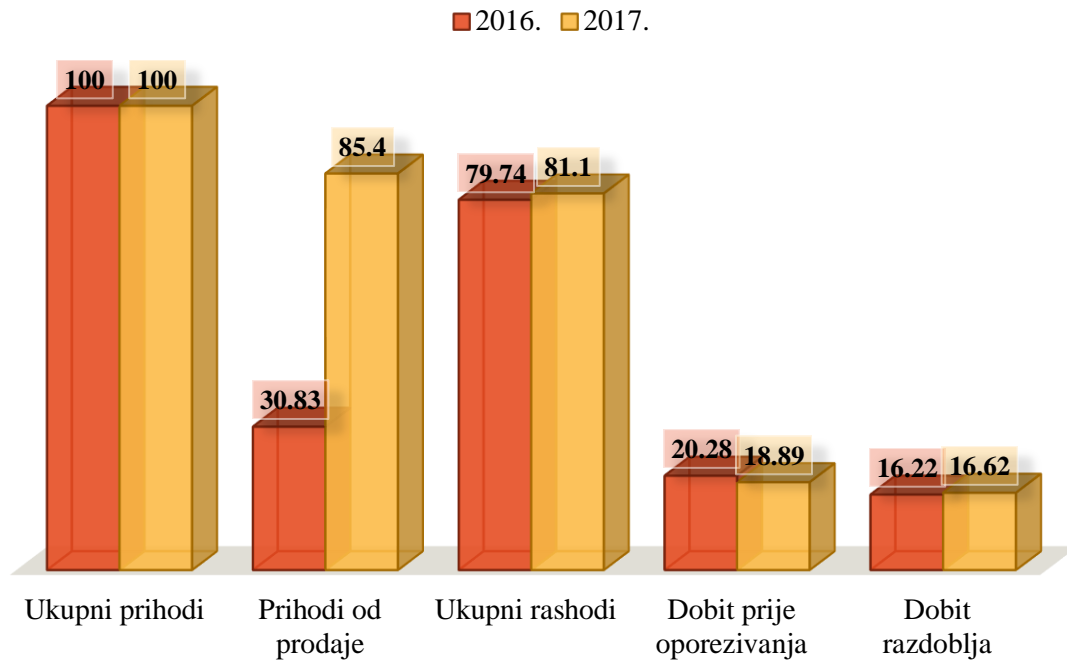
Formula za izračun postotka: $\% = \frac{\text{Svaka pojedina pozicija za određenu (istu) godinu}}{\text{Ukupni prihodi za određenu (istu) godinu}} \times 100$

Tablica 3. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka (u tisućama kuna)

Pozicija (opis)	Iznos po godinama		Struktura udjela (%)	
	2016.	2017.	2016.	2017.
Ukupni prihodi	287.222	217.200	100,00	100,00
Prihodi od prodaje	88.554	185.495	30,83	85,40
Ukupni rashodi	229.042	176.168	79,74	81,10
Dobit prije oporezivanja	58.246	41.023	20,28	18,89
Dobit razdoblja	46.597	36.108	16,22	16,62

Izvor: Autor

Tablica 3 prikazuje vertikalnu analizu računa dobiti i gubitka u kojoj se može vidjeti da su u 2017. godini prihodi od prodaje bili znatno veći te su iznosili 85,40 % vrijednosti ukupnih prihoda. Udjeli pojedinih elemenata računa dobiti i gubitka u ukupnim prihodima, prikazani su sljedećim grafikonom.

Grafikon 2. Udjeli pozicija računa dobiti i gubitka u ukupnom prihodu

Izvor: Autor

Prema svim pozicijama računa dobiti i gubitka poduzeća Agro Lozančić d.o.o. uočljive su opadajuće vrijednosti 2017. godine u odnosu na 2016.

5. FINANCIJSKI POKAZATELJI

Financijski pokazatelji su indikatori odnosa između određenih veličina koji pokazuju uspješnost poslovanja. To je racionalan broj koji se dobije kada se jedna ekonomska veličina stavlja u odnos s drugom ekonomskom veličinom. Pokazatelji se formiraju i računaju kako bi se stvorila informacijska podloga koja je potrebna za donošenje određenih odluka. Ovisno o tome koje se odluke žele donijeti, naglašava se važnost pojedinih pokazatelja. Razlikuje se nekoliko pokazatelja financijskih pokazatelja kako je to prikazano slikom 7.

Slika 8. Financijski pokazatelji

Izvor: Autor

Kako su za račun dobiti i gubitka najvažniji pokazatelj ekonomičnosti i rentabilnosti, u daljnjem tekstu pisala sam samo o njima.

Financijski pokazatelji računaju se na temelju apsolutnih veličina iskazanih u bilanci i računu dobiti i gubitka.

Najvažnije apsolutne veličine potrebne za izračun najznačajnijih pokazatelja prikazane su slijedećom tablicom:

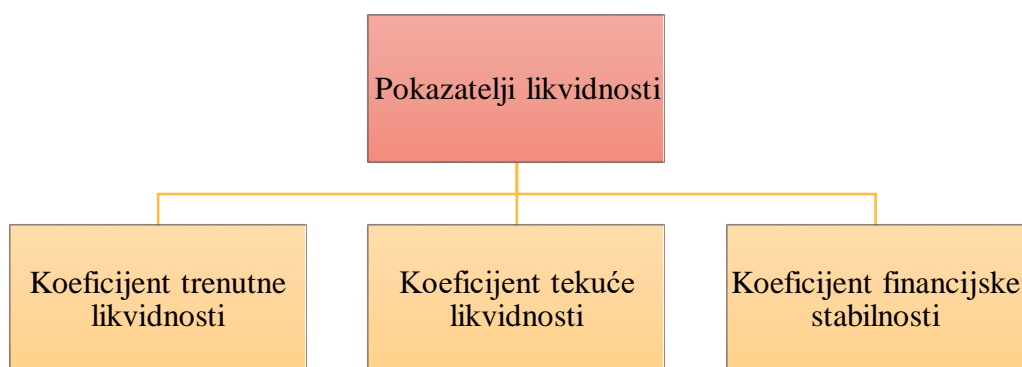
Tablica 4. Apsolutni pokazatelju uspješnosti poduzeća Agro Lozančić d.o.o.

Elementi	2016.	2017.
Ukupni prihodi	287.222	217.200
Ukupni rashodi	229.042	176.168
Dobit (prije oporezivanja)	58.246	41.032
Dobit razdoblja	46.597	36.108

Izvor: Autor

5.1. Likvidnost

Kao mjere uspješnosti u poslovanju najčešće se spominju visina prihoda i dobiti. Unatoč iskazanoj dobiti u financijskim izvještajima poslovanje društva ponajprije ovisi o mogućnostima plaćanja dospjelih obveza (dobavljačima, zaposlenim osobama, državi...). Stoga, u ovoj priči ključan je pokazatelj likvidnosti. Likvidnost predstavlja sposobnost poduzeća za pravovremeno podmirenje obveza ili da raspolaže s dovoljno novčanih sredstava za podmirenje obveza. Sposobnost podmirivanja tekućih obveza omogućit će kontinuitet u odvijanju poslovnog procesa.

Slika 9. Pokazatelji likvidnosti

Izvor: Autor

Koeficijent trenutne likvidnosti ukazuje na trenutnu platežnu sposobnost, a izračunava se stavljanjem u omjer novac i kratkoročne obveze. Dobar je pokazatelj kada postoje značajnija potraživanja i kada je kašnjenje u naplati evidentno.

Koeficijent tekuće likvidnosti mjeri sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze. Kako bi se tekuća likvidnost održala važno je postajanje neto radnog kapitala. Kratkotrajna imovina mora biti barem dvostruko veća od kratkoročnih obveza.

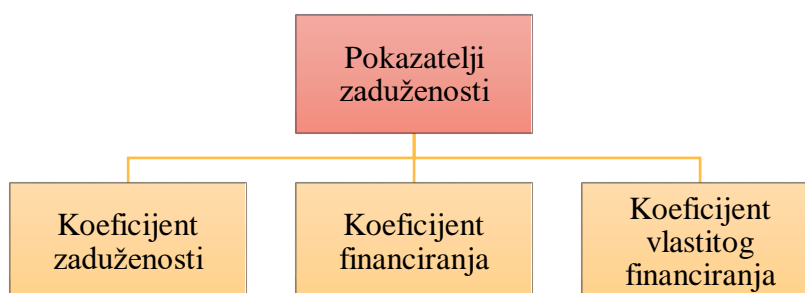
Koeficijent financijske stabilnosti izražava dugotrajniju mogućnost financiranja poduzeća bez većih problema. „Dugotrajnu imovinu financirati iz dugoročnih izvora te iz dijela dugoročnih izvora financirati kratkotrajnu imovinu“, zlatno pravilo financiranja. (<http://www.efos.unios.hr/financijski-menadzment-za-poduzetnike>)

$$\text{Financijska stabilnost} = \frac{\text{Dugotrajna imovina}}{(\text{Kapital} + \text{dugoročne obveze})}$$

Ako je koeficijent manji od 1 tada se iz dugoročnih izvora financira kratkotrajna imovina i obrnuto.

5.2. Zaduženost

Zaduženost predstavlja mjere do koje se granice poduzeće financira iz tuđih izvora, odražava značenje i veličinu dugova. Poduzeća sa značajno visokim stupnjem zaduženosti gube financijsku stabilnost te mogu imati problema pri podizanju kredita, pronalaženju investitora i postoji mogućnost bankrota. Zaduženost nije nužno loša, ukoliko je zaduženost u granici normale i posuđena sredstva se koriste na pravi način, na kraju zaduženost može rezultirati porastom povrata na investirano.

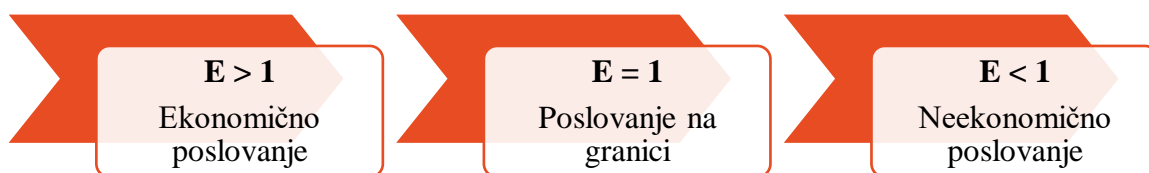
Slika 10. Pokazatelji zaduženosti

Izvor: Autor

U pravilu bi vrijednost koeficijenta zaduženosti trebala biti 50% ili manja. Kao gornja granica odnosa duga i glavnice je omjer 2:1. Visoka vrijednost ovog pokazatelja u poduzeću ukazuje na moguće poteškoće pri vraćanju posuđenih sredstava i plaćanju kamata.

5.3. Ekonomičnost

Ekonomičnost proizvodnje mjeri se odnosom prihoda i rashoda. Pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Dimenzije ekonomičnosti su štedljivost i izdašnost. Štedljivost predstavlja težnju ostvarenja prihoda uz najniže moguće rashode, a izdašnost je težnja ostvarenja što većih prihoda s obzirom na rashode.

Slika 11. Vrijednosti i oblici ekonomičnosti poslovanja

Izvor: Autor

Koeficijent ekonomičnosti računa se na slijedeći način:

$$\text{Ekonomičnost poslovanja} = \frac{\text{Ukupni prihodi}}{\text{Ukupni rashodi}}$$

$$\text{Ekonomičnost poslovanja}_{2016} = \frac{287.222}{229.042} = 1,25$$

$$\text{Ekonomičnost poslovanja}_{2017} = \frac{217.200}{176.168} = 1,23$$

U obje promatrane godine poslovanje analiziranog poduzeća bilo je ekonomično s tim da je 2017. godina po svim prethodnim pokazateljima bila lošija u odnosu na 2016. godinu pa tako i po pitanju ekonomičnosti.

5.4. Rentabilnost

Rentabilnost predstavlja uspješnost poslovanja, a može se izraziti na nekoliko načina. Iz pokazatelja rentabilnosti možemo saznati koliki je povrat u odnosu na ulog. Kako Ranogajec Lj. (2009.) navodi da ako je riječ o razlici vrijednosti prihoda i rashoda, uspjeh se izražava bilančnim dobitkom ili gubitkom, a ako je riječ o razlici vrijednosti troškova i učinaka, uspjeh se izražava kalkulativnim dobitkom, a ako je posrijedi razlika vrijednosti primitaka i izdataka, tada se uspjeh izražava neto novčanim tokom.

Pokazatelji rentabilnosti su :

- Rentabilnost poslovanja = $\frac{\text{Bruto dobit}}{\text{Ukupna imovina}}$
- Rentabilnost kapitala = $\frac{\text{Neto dobit}}{\text{Kapital}}$
- Neto marža profita = $\frac{\text{Neto dobit}}{\text{Ukupan prihod}}$
- Bruto marža profita = $\frac{\text{Dobit prije poreza}}{\text{Ukupni prihodi}}$

Kako je samo bruto maržu profita moguće izračunati samo na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka tako su izračunate slijedeće vrijednosti. Za 2016. godinu ona iznosi 0,20, a u 2017. godini 0,19, a pokazuje koliko se dobiti ostvaruje na ukupnim prihodima.

Promjena u profitnoj marži može biti posljedica kombinacije promjena u prodajnoj cijeni proizvoda i razini proizvodnih troškova, kao i u promjeni u proizvodnom asortimanu.

5.5. Aktivnost

Govori o tome kako efikasno poljoprivredno gospodarstvo upotrebljava vlastite resurse tj. mjeri uspješnost upravljanja imovine. Pokazatelji aktivnosti iskazuju se kroz dvije skupine pokazatelja:

1. Pokazatelji obrtaja - koliko se tijekom godina imovina poduzeća obrne (koliko je puta imovina pretvorena u novčana sredstva u određenom periodu) .
2. Pokazatelji vremena trajanja obrtaja – koliko je prosječno dana potrebno da bi se imovina obrnula.

Što su veći koeficijenti obrtaja, veća je efikasnost poslovanja i manja potreba za radnim kapitalom.

6. ZAKLJUČAK

Prema Zakonu o računovodstvu poduzetnici se dužni sastavljati financijske izvještaje. Financijski izvještaji su poslovni, pisani dokumenti kojima poduzeće daje rezultate i informacije o svom poslovanju. Dokumenti su dostupni korisnicima unutar poduzeća i organizacijama izvan poduzeća. Mali poduzetnici sastavljaju bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje.

U radu je analiziran račun dobiti i gubitka, te financijski pokazatelji za gospodarstvo Agro Lozančić d.o.o. koje se bavi poljoprivrednom proizvodnjom, uzgojem jednogodišnjih usjeva i prodajom istih. Oni na tržištu predstavljaju mikro poduzetnika kojemu je sjedište u Vukovaru.

Temeljem horizontalne i vertikalne analize računa dobiti i gubitka za 2016. i 2017. godinu može se zaključiti da je 2016. godina ipak bila povoljnija za poduzetnika jer je ostvario veću dobit u odnosu na 2017. godinu, kao i veću vrijednost koeficijenta ekonomičnosti.

7. POPIS LITERATURE

1. Belak, V. (1995.): Menadžersko računovodstvo. RRiF plus, Zagreb, 36. stranica
2. Meigs, R.F., Meigs, W.B. (1993.): Računovodstvo: Temelj poslovnog odlučivanja,. Mate d.o.o. Zagreb, 12. stranica
3. Ranogajec, Lj. (2009.): Računovodstvo u poljoprivredi. Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek , 43. stranica, 28. stranica, 21, stranica
4. Tracy, J.A. (2001.): Kako čitati i razumjeti financijske izvještaje. Jakubin i sin, Zagreb, 25. stranica
5. Žager, K., Žager, L. (1999.): Analiza financijskih izvještaja. Masmedia d.o.o., Zagreb, 50. stranica
6. Edukativna brošura „Financije za poljoprivrednike“ [/financije_za_poljoprivrednike.pdf](#) (25.06.2018.)
7. Službena stranica Agro Lozančić d.o.o. <https://www.fininfo.hr> (21.06.2018.)
8. Službena stranica Fine, RGFI- javna objava file (28.06.2018.)
- 9.<https://www.scribd.com>. OSNOVNA-PRAVILA-FINANCIRANJA (04.09.2018.)